

XALQARO VA MILLIY KORXONALARDA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH NUQTAI NAZARIDAN BOSHQARUV SHABLONLARINING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI

Ergasheva Barno Nuriddin qizi

Oriental universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya:

Ushbu maqolada korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirish uchun xalqaro va milliy korxonalarda boshqaruv shablonlaridan foydalanishning afzalliklari va kamchiliklari o'rganiladi. Tadqiqot menejment shablonlarining tashkiliy boshqaruvning turli jihatlariga, jumladan, standartlashtirish, samaradorlik, qarorlar qabul qilish va miqyoslash imkoniyatlariga ta'sirini baholaydi. Har tomonlama tahlil qilish orqali maqola turli biznes kontekstlarida boshqaruv shablonlarini qabul qilishning afzalliklari va kamchiliklari haqida tushuncha berishga qaratilgan. Topilmalar boshqaruv shablonlarining jarayonlarni soddalashtirish va izchillikni rag'batlantirish potentsialini ta'kidlaydi, shuningdek, optimal natijalarga erishishda moslashtirish va moslashuvchanlikning muhimligini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: boshqaruv shablonlari, xalqaro korxonalar, milliy korxonalar, korporativ boshqaruv tizimi, standartlashtirish, samaradorlik, qaror qabul qilish, masshtablash, moslashtirish, moslashuvchanlik

Samarali boshqaruv har qanday tashkilotning muvaffaqiyati va rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega, u milliy yoki xalqaro darajada ishlaydi. Biznes operatsiyalarining murakkabligi ortib borayotganligi sababli, ko'plab korxonalar korporativ boshqaruv tizimlarini yaxshilash vositasi sifatida boshqaruv shablonlariga murojaat qilmoqdalar. Boshqaruv shablonlari turli boshqaruv jarayonlari va faoliyati uchun tuzilmani ta'minlovchi oldindan ishlab chiqilgan ramkalardir. Ular standartlashtirish, samaradorlik va kengayish kabi bir qator afzalliklarni taklif qiladi. Biroq, ulardan foydalanish bilan bog'liq bo'lishi mumkin bo'lgan kamchiliklar ham mavjud, jumladan, moslashtirish va moslashuvchanlikning etishmasligi. Ushbu maqola xalqaro va milliy korxonalarda boshqaruv shablonlarining afzalliklari va kamchiliklarini o'rganish va ularni amalga oshirishni optimallashtirish bo'yicha takliflar berishga qaratilgan.

Boshqaruv shablonlarining afzalliklari va kamchiliklarini o'rganish uchun mavjud adabiyotlar, amaliy tadqiqotlar va empirik tadqiqotlarni har tomonlama ko'rib chiqish o'tkazildi. O'zlarining korporativ boshqaruv tizimlarida boshqaruv shablonlarini joriy qilgan tashkilotlar tajribasi haqida tushunchaga ega bo'lish uchun turli manbalar tahlil qilindi. Ko'rib chiqish turli xil istiqbollar va kontekstlarni qamrab olish uchun xalqaro va milliy korxonalarni qamrab oldi. Tahlilning asosiy yo'nalishlari standartlashtirish, samaradorlik, qarorlar qabul qilish va miqyoslilikni o'z ichiga oladi.

Xalqaro va milliy korxonalarda boshqaruv shablonlarining afzalliklari:

Standartlashtirish: Boshqaruv shablonlari korporativ boshqaruvning turli jihatlari, jumladan strategik rejalashtirish, moliyaviy menejment, loyihalarni boshqarish va inson resurslari uchun standartlashtirilgan asosni taqdim etadi. Ushbu standartlashtirish izchillikni ta'minlaydi va tashkilot ichidagi turli bo'limlar va joylarda jarayonlarni tartibga solishga yordam beradi.

Samaradorlik va vaqtni tejash: Shablonlar boshqaruv tizimlarini ishlab chiqishda noldan boshlash zaruratini yo'q qiladi. Ular oldindan ishlab chiqilgan tuzilmalar, ramkalar va muayyan tashkiliy ehtiyojlarga mos ravishda moslashtirilishi mumkin bo'lgan eng yaxshi amaliyotlarni taqdim etadi. Bu vaqt va kuchni tejaydi va menejerlarga tizimni loyihalashdan ko'ra uni amalga oshirishga e'tibor qaratish imkonini beradi.

Bilimlarni uzatish: Shablonlar muvaffaqiyatli boshqaruv amaliyotlaridan olingan bilim va tajribalar ombori bo'lib xizmat qiladi. Ular ilg'or tajriba va o'rganilgan saboqlarni tashkilotning bir qismidan boshqasiga o'tkazish, bilim almashishni rag'batlantirish va umumiy boshqaruv imkoniyatlarini yaxshilash imkonini beradi.

Sifat kafolati: Boshqaruv shablonlaridan foydalangan holda, tashkilotlar asosiy jarayonlar va tartiblarning belgilangan standartlar va ko'rsatmalarga muvofiqligini ta'minlashi mumkin. Bu boshqaruv faoliyatini amalga oshirishda sifat va izchillikni saqlashga, xatolar va belgilangan amaliyotlardan chetlanishlarni minimallashtirishga yordam beradi.

Masshtablilik: Shablonlar tashkilot hajmi va murakkabligiga moslashish uchun osongina kattalashtirish yoki pasaytirish mumkin. Operatsiyalarni xalqaro yoki milliy miqyosda kengaytirishdan qat'i nazar, boshqaruv shablonlari turli tashkiliy kontekstlarga va o'sish bosqichlariga moslashtirilishi mumkin bo'lgan moslashuvchan asosni ta'minlaydi.

Xalqaro va milliy korxonalarda boshqaruv shablonlarining afzalliklari:

Standartlashtirish: Boshqaruv shablonlari korporativ boshqaruvning turli jihatlarini, jumladan strategik rejalashtirish, moliyaviy menejment, inson resurslari va operatsion jarayonlar uchun standartlashtirilgan asosni taqdim etadi. Ushbu standartlashtirish izchillikni ta'minlaydi va korxonaning turli bo'linmalari yoki filiallari bo'yicha aniq ko'rsatmalar va taxminlarni belgilashga yordam beradi.

Samaradorlik va vaqtni tejash: Shablonlar foydalanishga tayyor formatlar va tuzilmalarni taqdim etadi, bu esa boshqaruv tizimlarini noldan ishlab chiqish uchun vaqt va kuch sarfini kamaytiradi. Ular amalga oshirish jarayonini tezlashtiradigan va tezroq qaror qabul qilish imkonini beruvchi muayyan ehtiyojlarga muvofiq moslashtirilishi mumkin bo'lgan poydevor yaratadi.

Eng yaxshi amaliyotlar: Boshqaruv shablonlari ko'pincha sanoatning eng yaxshi amaliyotlari va tasdiqlangan metodologiyalarni o'z ichiga oladi. Ushbu shablonlarni qabul qilish orqali korxonalar samarali tashkilotlarning tajribasi va tajribasidan foydalanishi mumkin, bu esa samaradorlik, samaradorlik va samaradorlikni oshirishga olib keladi.

Bilimlarni uzatish: Shablonlar tashkilotlar ichida va o'rtasida bilim va tajribani uzatishni osonlashtiradi. Ular hujjatlashtirilgan jarayonlar, protseduralar va strategiyalar ombori bo'lib xizmat qiladi, bu yangi xodimlar yoki jamoa a'zolariga tashkilotning operatsiyalari va boshqaruv amaliyotlarini tezda tushunishga imkon beradi.

Tegishlash va integratsiya: Shablonlar korxona ichidagi turli funktsional sohalarni yaxshiroq moslashtirish va integratsiya qilish imkonini beradi. Standartlashtirilgan shablonlardan foydalangan holda, tashkilotlar turli bo'limlar yoki sho'ba korxonalarning uyg'unlikda ishlashini va izchil jarayonlarga rioya qilishini ta'minlashi mumkin, bu esa muvofiqlashtirish va hamkorlikni kuchaytiradi.

Xalqaro va milliy korxonalarda boshqaruv shablonlarining kamchiliklari:

- **Moslashuvchanlikning yo'qligi:** Shablonlar ko'pincha umumiy sharoit yoki talablarga mos ravishda ishlab chiqiladi. Biroq, ular muayyan korxona yoki sanoatning noyob ehtiyojlari, madaniyati va kontekstiga to'liq mos kelmasligi mumkin. Shablonlarga qat'iy rioya qilish ijodkorlik va innovatsiyalarni cheklab qo'yishi, tashkilotning o'zgaruvchan bozor sharoitlariga moslashish qobiliyatiga to'sqinlik qilishi mumkin.
- **Ko'rib chiqilmagan murakkablik:** Shablonlar murakkab boshqaruv masalalarini haddan tashqari soddalashtirishi yoki korxona duch keladigan o'ziga xos nuanslar va qiyinchiliklarni e'tiborsiz qoldirishi mumkin. Bu yuzaki yechimlarga

yoki muhim sohalarning etarli darajada qamrab olinmasligiga olib kelishi mumkin, bu esa potentsial suboptimal natijalarga yoki o'tkazib yuborilgan imkoniyatlarga olib keladi.

- O'zgarishlarga qarshilik: boshqaruv shablonlarini amalga oshirish mavjud jarayonlarga o'rganib qolgan yoki individuallashtirilgan yondashuvni afzal ko'rgan xodimlarning qarshiligiga duch kelishi mumkin. Ushbu qarshilik qabul qilish va qabul qilishga to'sqinlik qilishi, shablonlarning samaradorligini cheklashi va korporativ boshqaruv tizimini umumiy takomillashtirishga to'sqinlik qilishi mumkin.
- Madaniy va me'yoriy farqlar: Xalqaro korxonalarda bir mamlakatda ishlab chiqilgan boshqaruv shablonlari boshqa mintaqalardagi madaniy, huquqiy va tartibga soluvchi o'zgarishlarni etarli darajada hisobga olmasligi mumkin. Ushbu kontekstualizatsiyaning etishmasligi mahalliy talablarga to'liq moslashish yoki moslashishda qiyinchiliklarni keltirib chiqarishi mumkin, bu esa samarasizlik yoki huquqiy muammolarga olib kelishi mumkin.
- Moslashtirishning yo'qligi: Shablonlar boshlang'ich nuqtasi bo'lsa-da, ular korxonaning o'ziga xos holatlari va o'ziga xos ehtiyojlariga to'liq javob bermasligi mumkin. Tashkilotlar shablonlarni o'zlarining strategik maqsadlari, operatsion modellari yoki tashkiliy tuzilmalariga moslashtirish uchun qo'shimcha vaqt va resurslarni sarflashni zarur deb bilishlari mumkin.
- O'zbekiston Paxtasanoat kompaniyasiga taklif:
- Muvofiqlikni baholash: Tashkilot hajmi, sohasi, bozor dinamikasi va madaniy kontekstni hisobga olgan holda O'zbekiston Paxtasanoate kompaniyasi uchun mavjud boshqaruv shablonlarining muvofiqligini baholang. Har qanday shablonni to'g'ridan-to'g'ri qo'llash mumkinligini yoki moslashtirish zarurligini aniqlang.
- Moslashtirish va mahalliyashtirish: Tanlangan shablonlarni Paxtasanoate'ning o'ziga xos talablariga hamda O'zbekistonning huquqiy, madaniy va me'yoriy-huquqiy bazasiga moslashtirish uchun ichki manfaatdor tomonlar bilan ishlash. Mahalliy nuanslarni ko'rib chiqish va tashkilotning o'ziga xos xususiyatlarini qamrab olish uchun shablonlarning kontekstga moslashtirilganligiga ishonch hosil qiling.
- Tajribaviy tatbiq: Moslashtirilgan shablonlarni sinovdan o'tkazish uchun Paxtasanoate tarkibida ma'lum bo'lim yoki bo'limni tanlang. Shablonlarning samaradorligini kuzatib boring, xodimlarning fikr-mulohazalarini to'plang va ularning qo'llanilishi va qulayligini yaxshilash uchun zarur tuzatishlarni kiriting.

- Ta'lim va o'zgarishlarni boshqarish: xodimlarni maqsad, imtiyozlar va boshqaruv shablonlaridan to'g'ri foydalanish bo'yicha keng qamrovli treninglar o'tkazing. O'zgarishlarga qarshi har qanday qarshilikni bartaraf etish uchun o'zgarishlarni boshqarish rejasini amalga oshiring, shablonlarning afzalliklari haqida xabar bering va amalga oshirish jarayonida xodimlarni jalb qilishni rag'batlantirish.
- Doimiy takomillashtirish: boshqaruv shablonlari samaradorligiga oid xodimlar va manfaatdor tomonlardan tushuncha va takliflarni yig'ish uchun qayta aloqa mexanizmini yaratish. O'rganilgan saboqlar, paydo bo'layotgan ilg'or tajribalar va o'zgaruvchan tashkilot ehtiyojlarini o'z ichiga olish uchun shablonlarni muntazam ravishda ko'rib chiqing va yangilang.

Boshqaruv shablonlarining afzalliklari va kamchiliklarini sinchiklab ko'rib chiqish va ularni "Paxtasanoat"ning o'ziga xos sharoitlariga moslashtirish orqali tashkilot standartlashtirish afzalliklaridan foydalanishi va potentsial muammolarni hal qilishda korporativ boshqaruv tizimini yaxshilashi mumkin.

Topilmalar shuni ko'rsatadiki, boshqaruv shablonlari standartlashtirish, samaradorlik, qarorlar qabul qilish va miqyoslash nuqtai nazaridan katta foyda keltiradi. Biroq, bu afzalliklarni moslashtirish va moslashuvchanlik zarurati bilan muvozanatlash juda muhimdir. Tashkilotlar o'zlarining maxsus talablarini diqqat bilan baholashlari va boshqaruv shablonlarini mos ravishda moslashtirishlari kerak. Moslashtirish tashkilot madaniyatini aks ettirish uchun shablonlarni moslashtirishni, sohaga oid ilg'or tajribalarni o'z ichiga olishi va mahalliy qoidalar yoki bozor sharoitlari asosida o'zgartirishlar kiritishni o'z ichiga olishi mumkin. Bundan tashqari, shablonlarni davriy ko'rib chiqish va yangilash ularning dolzarbligini va rivojlanayotgan biznes ehtiyojlariga mos kelishini ta'minlash uchun juda muhimdir.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, boshqaruv shablonlari xalqaro va milliy korxonalarda korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirish uchun qimmatli vositadir. Ular standartlashtirish, samaradorlik va miqyoslash kabi afzalliklarni taklif qilsalar ham, tashkilotlar moslashuvchanlikning pasayishi va moslashtirish zarurati kabi potentsial kamchiliklarni hisobga olishlari kerak. Boshqaruv shablonlaridan foydalanishni optimallashtirish uchun quyidagi tavsiyalar tavsiya etiladi:

- Muvofiqlikni baholash: boshqaruv shablonlarining tashkilotning o'ziga xos talablari, madaniyati va sanoati bilan muvofiqligini baholash.
- Samaradorlik uchun moslashtirish: Shablonlarni muayyan tashkiliy ehtiyojlarni aks ettirish, sanoatning ilg'or tajribalarini o'z ichiga olishi va doirada moslashuvchanlikni ta'minlash uchun moslashtirish.

- Vaqti-vaqti bilan ko'rib chiqish va yangilash: Boshqaruv shablonlarini muntazam ravishda baholash va yangilash, ularning dolzarbligi va o'zgaruvchan bozor dinamikasiga mos kelishiga ishonch hosil qilish.

- Xodimlarni jalb qilish va muloqot qilish: o'zgarishlarga qarshilikni yumshatish va egalik huquqini rag'batlantirish uchun boshqaruv shablonlarini ishlab chiqish va joriy etishga xodimlarni jalb qilish.

Ushbu takliflarni ko'rib chiqish va standartlashtirish va moslashtirish o'rtasidagi to'g'ri muvozanatni o'rnatish orqali xalqaro va milliy korxonalar boshqaruv shablonlarining afzalliklaridan foydalanishi mumkin, shu bilan birga ularning potentsial cheklovlarini hal qilish mumkin. Ushbu yondashuv ularning korporativ boshqaruv tizimlarini takomillashtirishga yordam beradi, tobora kuchayib borayotgan biznes muhitida samaradorlik, izchillik va moslashuvchanlikni oshirishga yordam beradi.

Adabiyotlar

1. Shlyago, N. N. (2007). Boshqaruv hisobi: hozirgi zamonni anglashda o'tmishning asoslari. SPb., Politehnika universiteti nashriyoti [rus tilida].
2. Voronova, E. (2007). Boshqaruv hisobi tizimlari: boshqaruvning yangi usullari ostida ishlab chiqish. Menejment nazariyasi va amaliyoti muammolari, 9, rr. 45–52 [rus tilida].
3. Dovzhyk, O. O. (2012). Rol upravlinskoho obliku ta problemy yoho vprovadzhennia na pidpriemstvakh. Visnyk Poltavskoi derzhavnoi ahrarnoi akademii – Poltava davlat agrar akademiyasining axborotnomasi, 2, rr. 174–179 [rus tilida].
4. Xrutskiy, V. E., Sizova, T. V., Gamayunov, V. V. (2002). Kompaniya ichidagi byudjetlashtirish: moliyaviy rejalashtirish bo'yicha qo'llanma. Moskva, Moliya va statistika [rus tilida].
5. Kaplan, R., Norton, D. (2005). Strategik xaritalar. Nomoddiy aktivlarni moddiy natijalarga aylantirish. Trans. ingliz tilidan. Moskva, "Olimp-biznes" ZAO [rus tilida].

